

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 4. Del : 1856-82

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "4. Del : 1856-82", i Heiberg, Johanne Luise: *4. Del : 1856-82*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 138. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr07val-shoot-idm139968710514992/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 4. Del : 1856-82

Nogen under vore nuværende Forhold kun attraa en Ministerplads." Hos den ellers saae Sorgende gjør det dobbelt Indtryk, naar en Klage ligesom afsvigtligt slipper over Læberne. Men med en Mands Ho og Værdighed bar han sin Sorg og helligede sine Krafter utrøstet til Fædrelandets Tjeneste saa godt som paa alle Omraader; men glad blev han ikke mere. Faa herhjemme var i den Grad som han inde i Forholdene i Udlandet. Jeg har ofte hørt Udtendinge forundres herover. „Han veed jo bedre Besked end vi selv!“ hed det da. Jeg vil nu slet ikke tale om hans Kjendskab til Forholdene saa godt som i alle Retninger her i Skandinavien; thi den var efter alle Indvies Mening ligefrem forbausende. At Pral, at Upaarlidelighed var hans hele Natur imod, og lige overfor Sligt kunde han være noget haard, idet han foragtede at tempe sig efter upaarlidelige, fordringsfulde Pretentioner, der kun havde Egenkjaerligheden for Øie i Stedet for det Heles Tarr. En saadan Personlighed bliver ofte misbilliget af Forfængeligheden og Fordringsfuldheden, af det kjære Jeg. Krieger fik derfor undertiden Ord for Hensynsløshed, for en vis Haardhed. Der er jo Intet, der tages os mere ilde op, end naar det føles, at Personen er os ligegyldig i Forhold til det Heles Vel og Vel. Men paa Bunden af Kriegers Indre laa en Godhed, en Hjalpsomhed i Raad og Daad, der ikke skyede selv store Ofre, og den unge, arbeidsomme, fremadskridende Mand havde i ham en Støtte som kun hos Faa. En vænnere Fædrelandsven har jeg aldrig kjendt.

MIN MODERS DØD.

Sidt i December begyndte Prøverne paa „Maria Stuart“. Efter Generalprøven havde jeg den Opmuntring, at Fru Sødring indfandt sig i mit Paaklædningsværelse og sluttede mig grædende i sine Arme. „Jeg har i Parquetten overværet hele Prøven,“ sagde hun, „ok, hvad er det, vi Andre gjøre, mod dette Deres Spil!“ Jeg trængte i dette Øieblik saa meget til at styrkes, at beroliges, at jeg i Sandhed var hende taknemmelig for hendes varme Udtalelse. Hun behøvede forresten ikke at vige for mig som Fremstillerinde. 20 Hendes Genre var en anden end min, men i denne var hun i høj Grad fortrinlig og uerstattelig, haadte med Hensyn paa Naturgaver og en særveittig-hedsfuld Udøvelse, og derfor loftede hendes Roes i høj Grad mit betyngede Sind i denne Time.

Den 13de Januar 1861 opførtes „Maria Stuart“ for første Gang med mig 25 i Titelføllen. En Lykke var det for mig, at det netop var en Rolle af den Navn som Marias, hvori jeg skulde gjøre den store Overgang fra mit en-somme, private Liv til den offentlige Fremtræden igjen. Og dog pinte det

mig, at Alle vare indviede i min private Sorg. Hvor ofte havde jeg ikke for-
 læn gaaet med et trykket Sind til Udvølsen af denne Kunst, men det var
 da min Trost, at Ingen i Huset kjendte mit Taagsinde Aarsaa, og det faldt
 mig da lettere at skjule mig bag Maaen. I Aften var det hele Publikum ind-
 viet heri, og jeg følte dobbelt Anstrengelsen for, at jeg selv og alle Andre
 skulde glemme Virkeligheden for Illusionen. I Begyndelsen søgnede jeg
 næsten under denne Anstrengelse, men lidt efter lidt under Spillet glemte jeg
 min egen Sorg for Marias. Jeg lod mig heri og følte Sandheden af "Leg-
 ners Ord, at „Poesten kan løfte os fra Jorden til Himmelen“. Jeg følte mig
 befriet og lei i Aanden og nød Digterens skjønne Værk; det gav mig Kred-
 ter, idet det krævede Kræfter, et Kjendensmærke for en Skuespiller, at han
 arbejder med et virkeligt Digterværk, og det overfyldte Hus viste mig varmt
 og Uddet sin Glæde over stier at glemme mig. Saaledes var jo Alt gaaet efter
 Ønske denne Aften; men nu kom det Værste. Jeg skulde nu for første Gang
 efter en Forestilling vende tilbage til mit tomme Hjem, ikke som Udgivere
 modtages af Heiberg, ikke udtale mig for ham om Aftens Oplevelser, ikke
 høre hans friske, opmuntrende Tale. O, hvor følte jeg ikke i dette Øjeblik,
 hvor stort Tabet for mig havde været.

Da jeg næste Morgen stod op indmattet paa Sjæl og Legeme, blev jeg
 forundret ved min Broder Antonz tidlige Komme, der maatte være forun-
 lediget ved noget Uventet. Han meddelte mig nu til min store Overraskelse
 og Sorg, at vor Moder var død i den forløbne Nat.

Efter min Hjemkomst fra Bonderup havde jeg naturligvis søru sædvan-
 ligt ofte besøgt min Moder, og hun havde blandet sine oprigtige Taarer med
 mine over Heibergs Død, hvem hun havde elsket lige saa høit, som hun
 elskede mig. I de sidste otte Dage forinden min første Opræden i „Maria
 Stuart“ havde jeg været i saa travl Beskæftigelse med Proverne paa Stykket
 og saa anstrengt efter disse, at jeg ikke havde besøgt hende; mit første
 Spørgsmaal paa Proverne til min Broder, der i mange Aar hver Dag be-
 søgte hende, var derfor Spørgsmaalet om hendes Befindende, og hans Svar
 herpaa var da altid: „Åa jo, som sædvanligt.“ Nu fortalte han mig, at han
 og mine andre Søskende, af hvilke min ældste gifte Søster særlig plejede
 hende, vel havde bemærket, at hun i de sidste Dage havde været mere an-
 grebet end ellers, men at de alle vare bleven enige om ikke at forureligne
 mig mod denne Efterretning nu, da jeg var optaget af saa meget Andet, der
 krævede alle de legendariske Kræfter, jeg endnu kunde raade over. At der var
 nogen siehtlikkelig Fære for hendes Liv, var imidlertid ikke falden Nogen
 af dem ind, usgtat hun i flere Dage havde maattet holde sig i Sengen. Hun
 havde været ved sin fulde Aandskraft Aftenen forveien og havde paalagt
 min Broder, at han af og til under Opførelsen af „Maria Stuart“ skulde løbe

over til hende - hun hørte ganske nær ved Theatret - for at meddele hende, hvad Virkning jeg gjorde i Tragedien. Hendes Tanker drejede sig uophørligt om mig og min Udførelse af „Maria Stuart“. Da Forestillingen var forbi, mødte hun fuldstændig aandsklar min Broders detaljerede Beretning, og hun var lykkelig over, at Alt var gaaet saa godt; men hermed syntes hendes Kræfter at være udtømte. Mine Søkende bleve hos hende, da de syntes, at hendes Tilstand var betænkelig. Hun laa imidlertid scille hen. Noget efter Kl. 12 om Natten reiste hun sig med sine sidste Kræfter op i Sengen, udstrakte Armene glødestraalende og ligesom trykkende et inderligt Kys paa en usynlig Mund og sank døende tilbage paa Puden. Hvem gjaldt dette Kys? Jeg tænker et af de høiere Væsner, der møde de Dødes Sjæle for at føre dem til en barmhjertig Gud og Frelser.

Naar man ikke længer har hverken en Moder eller en Fader at meddele sine Glæder og sine Sorger, da først føler man sig som adre. Der siges ikke længer til En: „Mit Barn!“ og man har en følelse af, at nu gjælder det at staa paa sine egne Ben, og at et sikkert og vigtigt Rygstød er taget fra os; thi hvorn i den hele, vide Verden er man, naar Alt kommer til Alt, saa sikker paa i Sorg, i Glæde, i Liv, i Død som det Moderbryst, under hvilket vi have hvilet! Her er man saa vis paa, at Ens Sag hænger saa nøie sammen med en Andens Sjæl som Froset med Blomsten. Det er lortligt at kunne sige i trænge, haarde Tider: „Jeg vil gaa hjem til min Moder!“ - Jeg kunde nu altsaa ikke mere sige dette, og jeg følte mig dobbelt ene. Hvor vemodfuld er man ikke efter sin Moders Forgang overfor det lukkede Fædrenejhus, den lukkede Dør, de lukkede Vinduer, bag hvilke inden kort Tid nye Mennesker fødes, der Intet have med os som vi Intet med dem at gjøre. Man betragter senere i Forbigaaende fra Gaden dette Hus, idet alle Erindringer, smertelige og lysa, bevæge sig igjennem vor Tanke: man leber Blad for Blad igjennem, som man undertiden gjer ved en Bog, naar engang har læst og været betaget af, en Bog, som Ingen har læst med os, men hvis Indhold er sammenvoxet med vort inderste Væsen. Man sætter over, og man glæder sig over, hvor Pligt og Kjærlighed have scint over Fordom og Egoisme. — Men under alt dette trak Sørgeløret sig tætere og tætere om min kuede Sjæl.

MINE PLEJEBØRN.

Som jeg nu en Eftermiddag midt i Februar sad ene med mine Sorper og Savn, aflagde min kjære Veninde Fruken Harboe mig et Besøg. Hun saae mit Mismod og trostede mig, saa godt hun kunde. I Samtalens Gang sagde hun: „Og saa jeg er i Dag ganske bedruvet ved Tanken om tre stakkels Smaa-